

Docentenavond Maatschappijleer 14 februari 2019

Geen geschiktere plek dan de Eerste Kamer -de chambre de réflexion- om het over het onderwerp van deze avond, de herziening van het parlementair stelsel, te hebben. Dit naar aanleiding van het recent verschenen rapport van de staatscommissie parlementair stelsel "Lage drempels, hoge dijken".

Avondvoorzitter Kars Veling en NVLM-voorzitter Hans Teunissen trappen de avond af. Teunissen spreekt in zijn openingswoord namens ProDemos en de NVLM over lage drempels en hoge verwachtingen. Avondvoorzitter Kars Veling – sceptisch of deze commissie nog iets nieuws zou kunnen brengen-zei het rapport met veel plezier te hebben gelezen.

Hierna heet de eerste ondervoorzitter van de senaat, Anne Flierman, de ruim honderd leraren Maatschappijleer en Burgerschap welkom. Hij vertelt over de frictie tussen de Tweede en Eerste Kamer als het gaat over wie het meest verstand denkt te hebben van politiek. Het zijn spannende tijden voor de Eerste Kamer, met verkiezingen voor de deur en in 2020 een verhuizing vanwege de renovatie van het Binnenhof. Flierman betreurt het dat de Provinciale Statenverkiezingen gekaapt worden door de nationale politiek, terwijl de verkiezingen om regionale belangen gaan.

Hoofdspreker Tom van der Meer, lid van de staatscommissie, noemt het bijzonder dat naast het gebruikelijke staatsrechtelijke onderzoek de commissie veel gedragswetenschappelijk onderzoek heeft verricht. Niet vanuit de ivoren toren. Er zijn individuele gesprekken gevoerd met diverse burgers.

Aanleiding voor de instelling van deze staatscommissie was de vraag of ons parlementair stelsel nog bevredigend werkt en of dat in de nabije toekomst zo zal zijn. Er zijn 83 aanbevelingen gedaan voor een representatieve democratie en de balans tussen macht en tegenmacht. Instituten zijn als forten maar moeten wel goed bemenst worden.

Van der Meer stelt dat ons politieke systeem goed werkt maar niet voor iedereen, denk daarbij onder andere aan praktisch opgeleiden. Hij gaat in op de aanbevelingen uit het rapport, zoals een bindend correctief referendum en de versterking van het vak maatschappijleer met een doorlopende leerlijn.

Hij vindt het erg jammer dat de beide Kamers een afwachtende houding innemen na de aanbevelingen van de commissie. In een democratie zou júst de volksvertegenwoordiging de handschoen op moeten pakken en met de aanbevelingen aan de slag moeten.

Journalist en auteur Marcel ten Hooven stelt de vraag waar je de democratie voor nodig hebt. Volgens hem gaat het te vaak over de inhoud en niet over de vorm. Er wordt een te groot gewicht toegekend aan een besluit en te weinig aan het politieke debat, de kunst van het samenwerken. Onze democratie is niet perfect maar wel de beste vorm. Hij noemt het bindend referendum een soort volmacht die geen rekening houdt met minderheden. Zo een referendum werkt, volgens hem, polariserend in de maatschappij.

Onderzoeker Iris Korthagen, specialist op het gebied van digitale burgerparticipatie, is kritisch over de lage drempels in het rapport en gebruikt daarbij in haar presentatie beelden van hoge stoepranden als metafoor. Internetconsultatie (de mogelijkheid voor burgers om je mening te geven over nieuwe wetten en regels) zou een mooi instrument zijn maar wie kent het fenomeen? Voor een referendum moeten 5000 mensen naar het stadhuis om een handtekening te zetten. Dat kun je toch

niet laagdrempelig noemen? Digitale politieke informatie is te ingewikkeld voor de gewone man. Zij pleit voor verbetering hiervan.

De vragen uit het publiek en de daarop volgende discussie gaan onder meer over *stemmen vanaf 16 jaar*, de tweederangs status van het vak maatschappijleer en meer aandacht voor het mbo. Ook komen er vragen over rechtstreekse verkiezingen voor de Eerste Kamer en het nut van het bindend referendum. Zorgt het verlagen van drempels er niet juist voor dat vooral hoogopgeleiden de middelen gaan gebruiken?

Tom van der Meer sluit af met te stellen dat de staatscommissie had gehoopt op veel meer publieke discussie. Inmiddels bestaat de commissie niet meer en het is jammer dat zij niet meer tijd heeft gehad voor de doorwerking van het rapport.